

Zaak C-170/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof

Datum van indiening:

15 maart 2021

Verwijzende rechter:

Sofiyski rayonen sad (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 maart 2021

Verzoekster:

Profi Credit Bulgaria EOOD

Schuldenaar in het hoofdgeding:

T.I.T.

Voorwerp van het hoofdgeding

Verzoek strekkende tot uitvaardiging tegen de schuldenaar van een betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 van de Grazhdanski protsesualen kodeks (wetboek van burgerlijke rechtsvordering), op grond van een uit de consumentenkredietovereenkomst tussen partijen voortvloeiende geldvordering, bestaande uit een hoofdsom, contractueel verschuldigde rente, een commissievergoeding voor de aankoop van een pakket nevendiensten en verdragingsrente.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten.

Artikel 267 VWEU.

Prejudiciële vragen

1. Dient artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG aldus te worden uitgelegd dat in procedures waarbij de schuldenaar tot aan de uitvaardiging van een rechterlijk betalingsbevel geen partij is de rechter ambtshalve moet onderzoeken of een contractueel beding oneerlijk is, en indien hij vermoedt dat dit het geval is, dit beding buiten toepassing moet laten?
2. Voor het geval de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, moet de nationale rechter de uitvaardiging van een rechterlijk betalingsbevel dan volledig weigeren, wanneer de vordering gedeeltelijk op een oneerlijk contractueel beding is gebaseerd dat mede de omvang van de opgeëiste schuldvordering bepaalt?
3. Voor het geval de eerste vraag bevestigend en de tweede vraag ontkennend wordt beantwoord, moet de nationale rechter de uitvaardiging van een rechterlijk bevel dan weigeren voor dat deel van de vordering dat op het oneerlijke beding is gebaseerd?
4. Voor het geval de derde vraag bevestigend wordt beantwoord, is de rechter dan verplicht, en zo ja, onder welke voorwaarden, om ambtshalve rekening houden met de gevolgen van het oneerlijke karakter van een beding, wanneer er informatie beschikbaar is over een daarop gebaseerde betaling, onder meer door deze betaling te verrekenen met andere uit de overeenkomst voortvloeiende schulden?
5. Voor het geval de vierde vraag bevestigend wordt beantwoord, is de nationale rechter dan gebonden aan de aanwijzingen van een hogere rechter – die naar nationaal recht voor de rechter tegen wiens uitspraak beroep is ingesteld bindend zijn –, wanneer daarin geen rekening wordt gehouden met de gevolgen van het oneerlijke karakter van een beding?

Aangevoerde Unierechtelijke bepalingen en rechtspraak

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, artikel 6, lid 1.

Zaak C-243/08 van het Hof van Justitie van de Europese Unie [zie dictum].

Aangevoerde nationale bepalingen en rechtspraak

1. Graždanski protsesualen kodeks (hierna: „GPK”):

Art. 278. [Deze bepaling ziet op hogere beroepen. Zij worden in een besloten zitting behandeld. De ter zake gegeven beslissing is bindend voor de lagere rechter.

Art. 410. (1) De schuldeiser kan een verzoek om een betalingsbevel indienen:

1. op grond van een geldvordering of een vordering betreffende vervangbare zaken, voor zover de rayonen sad [(rechter in eerste aanleg)] voor die vordering bevoegd is; [2. op grond van een vordering tot afgifte van een roerende zaak]

(2) Het verzoekschrift moet een verzoek om een tenuitvoerleggingsbevel bevatten en voldoen aan de voorwaarden van artikel 127, leden 1 en 3, en artikel 128, punten 1 en 2. [...]

(3) (Nieuw – DV, nr. 100 van 2019) Wanneer de schuldvordering voortvloeit uit een consumentenovereenkomst, wordt de overeenkomst, indien het een schriftelijke overeenkomst betreft, samen met alle bijlagen en wijzigingen, alsmede de eventuele toepasselijke algemene voorwaarden, aan het verzoekschrift gehecht.

Art. 411. Het verzoek wordt ingediend bij de rayonen sad in het district waar de schuldenaar zijn vaste woonadres of vestigingsadres heeft [termijn voor verificatie van de territoriale bevoegdheid]. Een tegen een consument gericht verzoek wordt ingediend bij de rechter in het district waar deze zijn actueel woonadres heeft en, bij ontstentenis van een actueel woonadres, [bij de rechter] in het district waar hij zijn vaste woonadres heeft. [procedure in geval het verzoek bij een onbevoegde rechter is ingediend]

(2) De rechter onderzoekt het verzoek tijdens een voorbereidende terechtzitting en vaardigt binnen de in lid 1 bepaalde termijn een betalingsbevel uit, tenzij:

1. het verzoek niet voldoet aan de voorwaarden van artikel 410 en de verzoeker die tekortkomingen niet binnen drie dagen na kennisgeving ervan verhelpt;

2. het verzoek in strijd is met de wet of de goede zeden;

3. (nieuw – DV, nr. 100 van 2019) het verzoek is gebaseerd op een oneerlijk beding in een consumentenovereenkomst, of er mag redelijkerwijs worden aangenomen dat er sprake is van een dergelijk beding;

4. en 5. [Deze bepalingen zien op de situatie waarin de schuldenaar geen vast woonadres in Bulgarije heeft of zijn activiteit niet in Bulgarije uitoefent.]

(3) Indien het verzoek wordt toegewezen, vaardigt de rechter een betalingsbevel uit waarvan een afschrift aan de schuldenaar wordt betekend.

Art. 413. (1) Tegen het betalingsbevel kan, behalve wat de kosten ervan betreft, geen beroep worden ingesteld.

(2) Tegen de beslissing tot volledige of gedeeltelijk afwijzing van het verzoek om een betalingsbevel kan door de verzoeker hoger beroep worden ingesteld; een afschrift ter betekening hoeft niet te worden bijgevoegd.

Art. 414. (1) *De schuldenaar kan schriftelijk verzet aantekenen tegen het betalingsbevel of onderdelen daarvan. [motivering van het verzet]*

(2) *Het verzet moet binnen een termijn van een maand na betekening van het bevel worden aangetekend. Deze termijn kan niet worden verlengd.*

Art. 415. (1) *De rechter wijst de verzoeker in de hieronder genoemde gevallen op de mogelijkheid een procedure in te stellen om zijn vorderingsrecht uit te oefenen:*

1. *de schuldenaar heeft binnen de gestelde termijn verzet gedaan;*
2. *[betekening, wanneer niet kan worden vastgesteld waar de schuldenaar zich bevindt];*
3. *de rechter heeft het verzoek om een betalingsbevel afgewezen.*

(2) *Zodra de rechter in het in lid 1, punt 2, genoemde geval heeft gewezen op de mogelijkheid om een procedure in te stellen, gelast hij voor zover overeenkomstig artikel 418 een tenuitvoerleggingsbevel is gegeven de voorlopige schorsing van de tenuitvoerlegging.*

(3) *De op grond van lid 1, punten 1 en 2, ingestelde vordering is een vordering tot het verkrijgen van een verklaring voor recht; de op grond van lid 1, punt 3, ingestelde vordering is een vordering tot het verkrijgen van een veroordeling.*

(4) *De vordering moet binnen een maand na de kennisgeving worden ingesteld; [bijzonderheden over de gerechtskosten]*

(5) *Indien de verzoeker niet aantoont dat de hierboven bedoelde vordering binnen de gestelde termijn is ingesteld, verklaart de rechter het betalingsbevel en het krachtens artikel 418 gegeven tenuitvoerleggingsbevel geheel of gedeeltelijk nietig.*

Art. 416. *Indien niet binnen de gestelde termijn verzet wordt gedaan [of het verzet wordt ingetrokken, of indien de schuldvordering door de rechter wordt vastgesteld], wordt het betalingsbevel uitvoerbaar. [er wordt een tenuitvoerleggingsbevel gegeven]*

Art. 422. (1) *De vordering tot vaststelling van de schuldvordering wordt geacht te zijn ingesteld op het tijdstip waarop het verzoek om een betalingsbevel is ingediend, indien de in artikel 415, lid 4, opgenomen termijn is geëerbiedigd.*

(2) *De in lid 1 genoemde vordering leidt niet tot schorsing van de voorlopige tenuitvoerlegging [...].*

(3) *Indien de vordering definitief door de rechter wordt afgewezen, wordt de tenuitvoerlegging geschorst [...].*

(4) Indien de vordering vanwege de niet-afdwingbaarheid van de schuldvordering wordt afgewezen, wordt er geen tenuitvoerleggingsbevel gegeven.

2. Zakon za zadalzheniata i dogovorite (Bulgaarse wet op de verbintenissen en de overeenkomsten; hierna: „ZZD”):

Art. 76. (1) Degene die gehouden is tot meerdere soortgelijke prestaties jegens dezelfde persoon, kan, voor zover de gedwongen tenuitvoerlegging niet volstaat om alle schuldvorderingen te voldoen, kiezen welke van die schuldvorderingen hij voldoet. Indien hij geen keuze maakt, wordt de voor hem meest bezwarende schuldvordering voldaan. In geval van meerdere, even bezwarende schuldvorderingen, wordt de oudste schuldvordering eerst voldaan, en wanneer alle schuldvorderingen tegelijk zijn ontstaan wordt elke schuldvordering naar evenredigheid voldaan.

(2) Indien de gedwongen tenuitvoerlegging niet volstaat om de rente, de kosten en de hoofdsom te betalen, worden eerst de kosten, daarna de rente en als laatste de hoofdsom terugbetaald.

3. Zakon za potrebitelskia kredit (Bulgaarse wet inzake consumentenkredietovereenkomsten; hierna: „ZPK”)

Art. 9. (1) De consumentenkredietovereenkomst is een overeenkomst waarbij een kredietgever aan een consument krediet verleent of toezegt in de vorm van uitstel van betaling, een lening of een andere, soortgelijke betalingsfaciliteit. [uitzonderingen]

(2) Contractpartijen bij de consumentenkredietovereenkomst zijn de consument en de kredietgever.

(3) Een consument is een natuurlijke persoon die een consumentenkredietovereenkomst aangaat buiten het kader van zijn beroeps- of bedrijfsactiviteiten.

(4) Een kredietgever is een natuurlijke of rechtspersoon die in het kader van zijn beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten krediet verleent of toezegt.

Art. 10a. (1) De kredietgever kan de consument kosten en commissievergoedingen in rekening brengen voor aanvullende diensten die met de consumentenkredietovereenkomst verband houden.

(2) De kredietgever brengt geen kosten of commissievergoedingen in rekening voor werkzaamheden die verband houden met de kredietopneming en het kredietbeheer.

(3) De kredietgever brengt voor dezelfde werkzaamheden slechts eenmaal kosten en/of commissievergoedingen in rekening.

(4) *De aard van de kosten en/of commissievergoedingen, alsmede de bedragen ervan en de werkzaamheden waarvoor zij verschuldigd zijn, worden duidelijk en ondubbelzinnig in de consumentenkredietovereenkomst vermeld.*

Art. 19. (1) *Het jaarlijkse kostenpercentage voor het krediet geeft de totale huidige en toekomstige kosten weer van het krediet voor de consument (rente, overige indirecte en directe kosten, commissie- en andere vergoedingen, met inbegrip van vergoedingen die verschuldigd zijn aan bemiddelaars bij het afsluiten van de overeenkomst), uitgedrukt in een percentage op jaarbasis van het totale bedrag van het verleende krediet.*

(2) [Berekening van het jaarlijkse kostenpercentage]

(3) [Bij de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage worden de volgende kosten niet in aanmerking genomen: 1. kosten die de consument is verschuldigd in geval van niet-nakoming van zijn verplichtingen uit de consumentenkredietovereenkomst; 2. overige kosten, met uitzondering van de door de consument verschuldigde aankoopprijs van de goederen of de diensten; 3. beheerskosten van een aan de consumentenkredietovereenkomst verbonden rekening, kosten voor het gebruik van een betaalfaciliteit waarmee betalingen kunnen worden verricht in verband met het gebruik of de aflossing van het krediet, enz.]

(4) *Het jaarlijkse kostenpercentage mag niet meer bedragen dan vijfmaal de in lev of vreemde valuta uitgedrukte wettelijke verdragingsrentevoet, die bij besluit van de ministerraad van de Republiek Bulgarije is vastgelegd.*

(5) *Contractuele bedingen die verder gaan dan het bepaalde in lid 4, zijn nietig.*

(6) *Bij betalingen uit hoofde van overeenkomsten waarin bedingen zijn opgenomen die op grond van lid 5 nietig zijn verklaard, worden de betaalde bedragen die het in lid 4 bepaalde plafond overschrijden, verrekend met latere betalingen uit hoofde van het krediet.*

Art. 20. (1) *De rechten die consumenten aan deze wet ontlennen, mogen niet worden ingeperkt. Elk beding waarbij de rechten van de consument bij voorbaat worden uitgesloten of ingeperkt, is nietig.*

(2) *Afstand van rechten die consumenten aan deze wet ontlennen, is nietig.*

(3) [Verbod om consumenten de rechtsbescherming te onthouden die zij aan deze wet of het rechtstelsel van een andere Europese lidstaat ontlennen, wanneer de overeenkomst rechtstreeks verband houdt met het grondgebied van de Republiek Bulgarije of een of meer andere lidstaten].

Art. 21. (1) *Elk in consumentenkredietovereenkomsten opgenomen beding dat ertoe strekt of ten gevolge heeft dat de voorschriften van deze wet worden omzeild, is nietig.*

(2) *Elk in een consumentenkredietovereenkomst met vaste rentevoet opgenomen beding waarin voor de kredietgever een hogere schadevergoeding wordt bedongen dan is bepaald in artikel 32, lid 4, is nietig.*

Art. 22. [andere gevallen van nietigheid]

Art. 23. *Bij nietigverklaring van een consumentenkredietovereenkomst betaalt de consument uitsluitend het nettobedrag van het krediet terug en is hij geen rente of andere kosten met betrekking tot het krediet verschuldigd.*

Art. 24. *De voorschriften van artikel 143 tot en met 148 van de wet inzake consumentenbescherming zijn ook op consumentenkredietovereenkomsten van toepassing.*

4. Zakon za zashtita na potrebitelite (Bulgaarse wet inzake consumentenbescherming; hierna: „ZZP”):

Art. 143. (van kracht tot en met 23 december 2019) *Van een oneerlijk beding in een consumentenovereenkomst is sprake indien het, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van verkoper en consument ten nadele van de consument, aanzienlijk verstoort door:*

1. [de aansprakelijkheid van de verkoper bij overlijden of lichamelijk letsel van de consument ten gevolge van een doen of nalaten van deze verkoper, te beperken];

2. *de wettelijke rechten van de consument ten aanzien van de verkoper of een andere partij in geval van volledige of gedeeltelijke wanprestatie of van gebrekkige uitvoering van contractuele verplichtingen, uit te sluiten of te beperken, en de consument onder meer de mogelijkheid te ontnemen om tegenvorderingen jegens de verkoper te verrekenen;*

3. *de uitvoering van de prestaties van de verkoper te onderwerpen aan een voorwaarde waarvan de verwezenlijking uitsluitend afhankelijk is van zijn wil;*

4. [in het geval dat de overeenkomst niet wordt gesloten of uitgevoerd, uitsluitend een retentierecht toe te kennen aan de verkoper, en niet aan de consument];

5. *de consument die zijn verbintenissen niet nakomt, een onevenredig hoge schadevergoeding of sanctie op te leggen;*

6. *de verkoper toe te staan zich naar eigen goeddunken van zijn verplichtingen te bevrijden indien zulks niet tevens aan de consument wordt toegestaan, alsmede de verkoper toe te staan de door de consument betaalde voorschotten te behouden ingeval de verkoper zelf de overeenkomst opzegt;*

7. *de verkoper toe te staan een overeenkomst van onbepaalde duur zonder opzeggingstermijn eenzijdig te beëindigen, behalve in geval van gewichtige redenen;*

8. *een onevenredig korte termijn vast te stellen voor de stilzwijgende instemming van de consument met de verlenging van de overeenkomst wanneer deze daartegen geen bezwaar heeft gemaakt;*

8a. *te bepalen dat een overeenkomst van bepaalde duur automatisch wordt verlengd bij ontbreken van tegengestelde kennisgeving van de consument, terwijl een al te ver van het einde van de overeenkomst verwijderde datum is vastgesteld als uiterste datum voor de kennisgeving van de wil van de consument om de overeenkomst niet te verlengen;*

9. *van de consument te verlangen dat deze instemt met bedingen waarvan hij geen kennis heeft kunnen nemen vóór het sluiten van de overeenkomst;*

10. [de verkoper te machtigen zonder geldige, in de overeenkomst vermelde reden eenzijdig de daarin opgenomen bedingen te wijzigen];

11. [de verkoper te machtigen zonder geldige reden eenzijdig de kenmerken van het te leveren product te wijzigen];

12. [te bepalen dat de prijs van de goederen of de diensten wordt vastgesteld op het ogenblik van levering, dan wel de verkoper van de goederen of de dienstverrichter het recht te verlenen de prijs te verhogen, zonder dat de consument in beide gevallen het recht heeft om de overeenkomst op te zeggen];

13. [de verkoper het exclusieve recht te geven om de bedingen van de overeenkomst te interpreteren];

14. *de consument te verplichten al zijn verbintenissen na te komen, zelfs wanneer de verkoper zijn verbintenissen niet uitvoert;*

15. *te bepalen dat de verkoper de rechten en plichten die uit hoofde van de overeenkomst op hem rusten kan overdragen, wanneer hierdoor de garanties voor de consument zonder diens instemming geringer kunnen worden;*

16. [het instellen van beroep bij de rechter of het kiezen van andere wijzen van geschillenbeslechting door de consument te beletten of te belemmeren, de bewijsmiddelen waarover hij beschikt op ongeoorloofde wijze te beperken of hem de bewijslast op te leggen];

17. [de aansprakelijkheid van de verkoper voor de door zijn gevolmachtigden aangegane verbintenissen te beperken];

18. *de consument niet de kans te geven de financiële gevolgen van het sluiten van de overeenkomst te beoordelen;*

19. soortgelijke voorwaarden vast te stellen.

Art. 143. (in de versie zoals gewijzigd bij nr. 100 van 2019) (1) Van een oneerlijk beding in een consumentenovereenkomst is sprake indien het, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van verkoper en consument ten nadele van de consument, aanzienlijk verstoort.

(2) Bedingen zijn oneerlijk wanneer daarbij wordt overeengekomen om:

1. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 1, vóór de wijziging, zie hierboven];
2. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 2, vóór de wijziging, zie hierboven];
3. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 3, vóór de wijziging, zie hierboven];
4. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 4, vóór de wijziging, zie hierboven];
5. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 5, vóór de wijziging, zie hierboven];
6. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 6, vóór de wijziging, zie hierboven];
7. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 7, vóór de wijziging, zie hierboven];
8. [...formulering identiek aan die van artikel 143, punt 8, vóór de wijziging, zie hierboven];
9. [te voorzien in de automatische verlenging van de overeenkomst van bepaalde duur, wanneer de consument niet te kennen geeft de overeenkomst te willen beëindigen];
10. [voorheen punt 9, zie hierboven];
11. [voorheen punt 10, zie hierboven];
12. [voorheen punt 11, zie hierboven];
13. [voorheen punt 12, zie hierboven];
14. [voorheen punt 13, zie hierboven];
15. [voorheen punt 14, zie hierboven];

16. [voorheen punt 15, zie hierboven];
17. [voorheen punt 16, zie hierboven];
18. [voorheen punt 17, zie hierboven];
19. [voorheen punt 18, zie hierboven];
20. [voorheen punt. 19, zie hierboven].

Art. 144. (1) [Artikel 143, lid 2, punt 7, is niet van toepassing wanneer de financiële dienstverrichter zich het recht voorbehoudt om, in geval er een geldige reden is, de overeenkomst van onbepaalde duur eenzijdig en zonder opzegtermijn te beëindigen.]

(2) [Artikel 143, lid 2, punt 11, is niet van toepassing op bedingen waarbij: 1. de financiële dienstverrichter zich het recht voorbehoudt de door of aan de consument te betalen rentevoet of het bedrag van alle andere op de financiële diensten betrekking hebbende lasten bij geldige reden zonder opzegtermijn te wijzigen; 2. de financiële dienstverrichter zich het recht voorbehoudt de aan een overeenkomst van onbepaalde duur verbonden voorwaarden eenzijdig te wijzigen.]

(3) [Artikel 143, lid 2, punten 7, 11 en 13, is niet van toepassing op: 1. *transacties met betrekking tot effecten, financiële instrumenten en andere producten of diensten waarvan de prijs verband houdt met de fluctuaties van een beurskoers of een beursindex dan wel van de rentevoeten op de kapitaalmarkt*; 2. overeenkomsten voor de aankoop of verkoop van vreemde valuta.]

(4) [Artikel 143, lid 2, punt 13, is niet van toepassing op prijsindexeringsbedingen.]

Art. 145. (1) *Voor de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding van een consumentenovereenkomst worden alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het moment waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdend met de aard van de goederen of diensten waarop de overeenkomst betrekking heeft.*

(2) *De beoordeling van het oneerlijke karakter van bedingen heeft geen betrekking op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, noch op de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, voor zover die bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd.*

Art. 146. (1) *Oneerlijke bedingen in overeenkomsten zijn nietig, tenzij erover afzonderlijk is onderhandeld.*

(2) *tot en met (4)* [In die bepalingen wordt vastgesteld wanneer over bedingen niet afzonderlijk is onderhandeld en op welke manier dat moet worden aangetoond.]

(5) *De aanwezigheid van oneerlijke bedingen in een consumentenovereenkomst brengt niet de nietigheid ervan met zich mee, indien de overeenkomst ook zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.*

Art. 147. (1) *Bedingen in overeenkomsten die aan consumenten worden aangeboden, moeten duidelijk en ondubbelzinnig zijn geformuleerd.*

(2) *In geval van twijfel over de betekenis van een bepaald voorschrift prevaleert de voor de consument gunstige uitlegging.*

[...]

Art. 147a. (1) *Bij het sluiten van een consumentenovereenkomst zijn de daarin opgenomen algemene voorwaarden slechts bindend voor de consument indien hij deze heeft kunnen raadplegen en ermee heeft ingestemd.*

(2) *De instemming van de consument met de algemene voorwaarden blijkt uit de ondertekening.*

(3) *tot en met (5)* [Die bepalingen regelen het bewijs van de toezending van een ondertekend exemplaar van de algemene voorwaarden van de verkoper en de instemming van de consument daarmee].

Art. 147b. (1) *Elke wijziging van de in de overeenkomst opgenomen algemene voorwaarden wordt binnen zeven dagen vanaf de wijziging door de verkoper aan de consument meegedeeld via het door de consument opgegeven telefoonnummer, e-mail- of correspondentieadres.*

(2) *tot en met (5)* [verdere door partijen te ondernemen stappen bij wijziging van de algemene voorwaarden]

Art. 148. (1) *Commissie voor consumentenbescherming:*

1. *tot en met 4.* [bevoegdheden van de commissie voor consumentenbescherming bij oneerlijke bedingen in toetredingsovereenkomsten]

(2) *tot en met (4)* [bevoegdheden van de commissie voor consumentenbescherming bij oneerlijke bedingen in toetredingsovereenkomsten]

5. Uitleggingsarrest nr. 4 van de Varhoven kasatsionen sad (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken), OSGTK [gemengd rechtscollege van de afdelingen civiel recht en handelsrecht] van 18 juni 2014, punt 2.b. *De rechter heeft als volgt geoordeeld: „Overeenkomstig de uitdrukkelijke bepalingen van artikel 410, lid 1, GPK dient het verzoek te voldoen aan de voorwaarden van artikel 127, lid 1, GPK, dat wil zeggen dat het een uiteenzetting dient te bevatten van de omstandigheden waaruit de schuldvordering blijkt. In die zin is een nauwkeurige*

toelichting bij de grondslag en het bedrag van de schuldvordering de eerste voorwaarde voor een geldig verzoek om een betalingsbevel. Een verzoek waarvan de rechtsgrondslag niet voldoende is gepreciseerd, moet worden afgewezen; de rechter die het betalingsbevel geeft, mag de rechtsgrondslag daarvoor niet afleiden uit de stukken die bij het verzoek zijn gevoegd. Als reden wordt aangegeven dat de rechter in het kader van de betalingsbevelprocedure als bedoeld in artikel 410 GPK geen bewijzen vergaart (de procedure strekt als zodanig niet tot vaststelling van de schuldvordering, maar beoogt louter na te gaan of deze wordt betwist), en dat derhalve uit de bijlagen bij het verzoek geen conclusies kunnen worden getrokken over het bestaan van de schuldvordering of de rechtsgrondslag ervan. In het geval van artikel 417 GPK, waarin de rechter op grond van het door de verzoeker ingediende document uitspraak doet, is de vaststelling van de rechtsgrondslag en het voorwerp van de schuldvordering op basis van dat document wel toelaatbaar, daar het, overeenkomstig de wettelijke regeling, moet worden gehecht aan het verzoekschrift op grond waarvan het tenuitvoerleggingsbevel wordt uitgevaardigd, waarbij als voorwaarde geldt dat er sprake is van een afdwingbare vordering waarvan het bestaan uit dat document zelf blijkt.”

6. Niet voor hoger beroep vatbare beslissingen van de Sofiyski gradski sad (rechter voor de stad Sofia; hierna: „SGS”) die in soortgelijke gevallen zijn gegeven: beslissing [van] 30 juni 2020, beslissing van 27 november 2020 en andere beslissingen. In de appelprocedure die de „Profi Kredit Bulgaria“ EOOD heeft ingeleid tegen de afwijzing van het in artikel 410 GPK bedoelde verzoek om een betalingsbevel berustend op schuldvorderingen uit een consumentenkredietovereenkomst waarin de „vergoeding voor de aankoop van een pakket nevendiensten” was bedongen, heeft de rechter het beding nietig verklaard op grond van artikel 10a, lid 2, en artikel 19, lid 4, ZPK. Daarna heeft de SGS geoordeeld dat de regeling van artikel 76, lid 2, ZZD geldt voor bedragen die de schuldenaar onder meer ter voldoening van wegens het oneerlijke karakter van de bedingen ongeldige schuldvorderingen had betaald.

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 1 Aan de basis van het geding ligt een door de Profi Kredit Bulgaria EOOD, een vennootschap naar Bulgaars recht (hierna: „Profi Kredit”), op 21 oktober 2020 ingediend verzoek om tegen haar schuldenaar T.I.T., een Bulgaars onderdaan, een betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 GPK uit te vaardigen, op grond van een geldvordering ten bedrage van in totaal 5 218,69 lev (BGN) (ongeveer 2 609 EUR), bestaande uit een hoofdsom van 2 035,34 BGN, contractueel verschuldigde rente van 1 160,46 BGN over de periode van 11 juli tot en met 11 augustus 2020, een vergoeding van 1 765,61 BGN voor de aankoop van een pakket nevendiensten, vertragingsrente van 212,17 BGN over de periode van 12 april 2018 tot en met 11 augustus 2020, en vertragingsrente van 45,11 BGN over de periode van 11 augustus 2020 tot en met 19 oktober 2020.

- 2 Profi Kredit heeft in haar verzoek aangegeven dat de schuldvorderingen voortvloeien uit een op 29 december 2017 tussen partijen gesloten consumentenkredietovereenkomst, die aan het verzoekschrift is gehecht. De schuldenaar had elf termijnen betaald en betalingsachterstand opgelopen. Als gevolg daarvan werd de vervroegde vervaldag van het krediet vastgesteld op 11 augustus 2020. De consument werd daarvan in kennis gesteld.
- 3 Bij beslissing van 9 november 2020 heeft de verwijzende rechter op basis van zijn uit artikel 411, lid 2, punt 3, GPK voortvloeiende plicht en het feit dat hij volgens de rechtspraak van het Hof ertoe gehouden is, zodra de daarvoor noodzakelijk feitelijke gegevens voorhanden zijn, ambtshalve te onderzoeken of een beding oneerlijk is (C-147/16; C-243/08), geoordeeld dat gelet op de in de zaak overgelegde gegevens de bedingen betreffende het pakket nevendiensten waarschijnlijk oneerlijk zijn. Hij heeft vastgesteld dat de tussen partijen bestaande contractuele verhouding in casu een consumentenkredietovereenkomst in de zin van artikel 9, lid 1, ZPK inhoudt, zodat de bepalingen van de ZPK en/of de ZZP van toepassing zijn. Ten gronde heeft de rechter geoordeeld dat voor het onder punt V. van de overeenkomst opgenomen pakket nevendiensten, waarvoor een afzonderlijke overeenkomst was gesloten, [...] een vergoeding van 2 292,48 BGN was betaald, zonder dat de voor deze prijs te verrichten diensten limitatief waren opgesomd, zoals dat volgens de dwingende bepalingen van de ZPK nochtans is vereist. Daarnaast zijn de prijzen voor de diensten niet afzonderlijk aangegeven, ook niet in de afzonderlijke overeenkomst, hetgeen in strijd is met artikel 10a, lid 4, ZPK. Bovendien geschiedt de betaling van de vergoeding bij wijze van voorzorg, wat wil zeggen dat de vergoeding uitsluitend wordt betaald voor de „mogelijke verrichting” van diensten, ongeacht of tijdens de duur van de overeenkomst van een van die diensten gebruik wordt gemaakt. Volgens de preambule van de overeenkomst ontstaat de aanspraak op vergoeding voor de vermelde nevendiensten namelijk door ondertekening van de overeenkomst en blijft deze aanspraak volledig bestaan, zelfs indien van geen van de diensten gebruik wordt gemaakt. Ingevolge het bijgevoegde betalingsschema heeft schuldenaar 36 maanden lang moeten betalen voor iets waarvan hij geen gebruik heeft gemaakt. Met betrekking tot het in artikel 3, onder g), van richtlijn 2008/48/EG genoemde begrip „totale kosten van het krediet voor de consument” wordt door de verwijzende rechter verwezen naar het arrest van het Hof van 16 juli 2020 in zaak C-686/19. Volgens de rechter is de betrokken overeenkomst waarschijnlijk oneerlijk, in de zin van het in casu toepasselijke artikel 143 ZZP, aangezien zij het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van verkoper en consument aanzienlijk verstoort ten nadele van de consument, zodat het verzoek gedeeltelijk, dat wil zeggen wat de vergoeding voor de aankoop van een pakket nevendiensten voor een bedrag van 1 765,61 BGN betreft, moet worden afgewezen.
- 4 Vervolgens heeft de verwijzende rechter, rekening houdend met verzoeksters verklaring dat schuldenaar elf betalingen had verricht, en gelet op de omvang van de gevorderde bedragen, vastgesteld dat de schuldenaar in totaal een bedrag van 1 988,69 BGN had betaald, waarmee overeenkomstig de aldus in artikel 76, lid 2,

ZZD bepaalde volgorde de vergoedende rente en vervolgens de hoofdsom moesten worden terugbetaald. Op basis van de omvang van de in het verzoek opgeëiste bedragen moet worden vastgesteld dat de betalingen eveneens zijn verrekend met de vorderingen uit hoofde van het pakket nevendiensten, terwijl zij met de overige termijnen hadden moeten zijn verrekend. Overeenkomstig artikel 76, lid 2, ZZD zijn met die betaling derhalve, wat de hoofdsom betreft, zestien volledige termijnen en een deel van de zeventiende termijn (die op 11 juni 2019 is vervallen) en, wat de rente betreft, zeventien volledige termijnen afbetaald. Aldus is een bedrag van 1 206,06 BGN aan rente en een bedrag van 782,63 BGN aan hoofdsom afgelost, zodat nog een bedrag van 1 617,37 BGN in hoofdsom en een bedrag van 609,9 BGN aan rente uitstaan. Wat de over de periode van 12 april 2018 tot en met 19 oktober 2020 opgeëiste verdragingsrente betreft (van in totaal 257,28 BGN), heeft de rechter geoordeeld dat zij voor de periode van 11 juni 2019 (gelet op het feit dat de betalingen overeenkomstig artikel 76, lid 2, ZZD zijn verrekend met de volgende termijnen) tot en met 19 oktober 2020 gerechtvaardigd is; de rechter heeft het bedrag overeenkomstig artikel 162 GPK vastgesteld op 204,53 BGN. Wat het verschil betreft tussen dit bedrag en het gevorderde hogere bedrag van 257,28 BGN (dat wil zeggen 52,75 BGN), is het verzoek afgewezen. Om die reden heeft de rechter het door Profi Kredit op 21 oktober 2020 ingediende verzoek om een betalingsbevel op grond van artikel 411, lid 2, punt 3, GPK gedeeltelijk afgewezen.

- 5 Bij het betalingsbevel van 9 november 2020 heeft de Sofiyski rayonen sad (rechter in eerste aanleg Sofia, Bulgarije; hierna: „SRS”) tijdens een op die dag gehouden besloten voorbereidende terechtzitting vastgesteld dat ook op basis van artikel 411, lid 3, GPK aan de voorwaarden voor toewijzing van het verzoek was voldaan, waarna deze rechter tot het volgende oordeel kwam: de schuldenaar dient aan de schuldeiser, Profi Kredit, een bedrag van 1 617,37 BGN te betalen, dat als volgt is samengesteld: een uit hoofde van de consumentenkredietovereenkomst van 29 december 2017 verschuldigde hoofdsom, vermeerderd met wettelijke rente over de periode van 21 oktober 2020 tot aan de betaling van de schuldvordering, de vergoedende rente van 609,90 BGN over de periode van 11 juli 2019 tot en met 11 augustus 2020, de vergoeding voor de te late betaling van de wettelijke rente ten bedrage van 204,53 BGN over de periode van 11 juni 2019 tot en met 19 oktober 2020, en de proceskosten bestaande uit gerechtskosten ten belope van 48,63 BGN en kosten van juridisch advies ten belope van 23,30 BGN.
- 6 Verzoekster, Profi Kredit, heeft tegen de door de SRS gegeven beslissing van 9 november 2020 hoger beroep ingesteld bij de SGS. Laatstgenoemde rechter heeft bij beslissing van 16 februari 2021 geoordeeld dat de verwijzende rechter het verzoek om een betalingsbevel dient af te wijzen op grond van artikel 411, lid 2, punt 3, GPK wanneer het is gebaseerd op een oneerlijk beding in een consumentenovereenkomst, of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat er sprake is van een dergelijk beding. Verzoeksters argument dat de rechter in eerste aanleg niet bevoegd is om de geldigheid van de contractuele bedingen te toetsen, is door de appelrechter ongegrond verklaard op grond dat de strijdigheid met de wet of de goede zeden door de rechter ambtshalve kan worden vastgesteld zonder

dat de schuldenaar verzet heeft aangetekend; hij is daartoe verplicht uit hoofde van artikel 411, lid 2, punt 2, GPK. Een ander argument wordt geleverd door de rechtspraak van het Hof volgens welke de nationale rechter oneerlijke contractuele bedingen die binnen de werkingssfeer van richtlijn 93/13 vallen, ambtshalve dient te onderzoeken en dus uit de weg dient te ruimen. Ten gronde heeft de appelrechter geoordeeld dat sprake is van een in een consumentenkredietovereenkomst opgenomen oneerlijk beding op grond waarvan de consument aan de kredietgever een vergoeding voor nevendiensten heeft moeten betalen.

- 7 Vervolgens heeft de appelrechter geoordeeld dat het hoger beroep gegrond is voor het overige, aangezien de rechter het betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 GPK moet uitvoeren indien aan de in de GPK opgenomen voorwaarden [opsomming van de voorwaarden] is voldaan. De uitzonderingen worden geregeld in artikel 411, lid 2, punten 1 tot en met 5, GPK. De procedure strekt als zodanig niet tot vaststelling van de schuldvordering, maar is louter bedoeld om na te gaan of deze wordt betwist. Derhalve is de rechter niet bevoegd om het bestaan van de schuldvordering na te gaan. Die vraag moet worden beantwoord in het kader van een rechtsreeks beroep dat krachtens artikel 422 GPK door de kredietgever kan worden ingesteld indien de schuldenaar zijn recht op verzet als bedoeld in artikel 414 uitoefent. Volgens de appelrechter was de beslissing van de rechter in eerste aanleg tot afwijzing van een deel van de gevorderde hoofdsom uit de consumentenkredietovereenkomst en een deel van de vergoedende en de verpagingsrente wegens de nietigheid van het beding betreffende het pakket nevendiensten en van de door de schuldenaar verrichte en overeenkomstig artikel 76, lid 2, ZZD verrekenende betalingen, onjuist, aangezien de rechter in eerste aanleg daarmee zijn toetsingsbevoegdheden [in het kader] van de uitvoering van een betalingsbevel heeft overschreden. De vordering tot betaling van hoofdsom en rente is, wat de grondslag en het bedrag ervan betreft, voldoende gepreciseerd in het verzoek, en indien geen van de in artikel 411, lid 2, punten 1 tot en met 3, GPK vernoemde omstandigheden aan de orde zijn, is aan de voorwaarden voor uitvoering van het betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 GPK voldaan. Of de betalingsverplichting in volle omvang bestaat, moet worden onderzocht in het kader van een eventuele daaropvolgende vordering tot het verkrijgen van een verklaring voor recht als bedoeld in artikel 422 GPK. [herhaling van de bedragen]
- 8 Om deze redenen heeft de SGS de door de SRS op 9 november 2020 gegeven beslissing bekrachtigd, voor zover daarbij het verzoek van Profi Kredit is afgewezen met betrekking tot het bedrag van 1 765,61 BGN, bestaande uit de vergoeding voor een pakket nevendiensten. De rechter heeft de beslissing vernietigd voor het overige en beslist als volgt: „Ten gunste van Profi Kredit Bulgaria moet tegen de schuldenaar een betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 GPK worden uitgevaardigd voor een bedrag van 417,97 BGN (verschil tussen de totale gevorderde hoofdsom van 2035,34 BGN uit hoofde van de consumentenkredietovereenkomst van 29 december 2020 en het reeds toegewezen bedrag van 1617,37 BGN), een bedrag van 550,56 BGN (verschil tussen de totale

gevorderde vergoedende rente van 1160,46 BGN over de periode van 11 juli 2019 tot en met 11 augustus 2020 en het reeds toegewezen bedrag van 609,90 BGN) en een bedrag van 52,75 BGN (verschil tussen de totale gevorderde verdragingsrente van 257,28 BGN over de periode van 12 april 2018 tot en met 19 oktober 2020 en het reeds toegewezen bedrag van 204,53 BGN over de periode van 11 juni 2019 tot en met 19 oktober 2020), te vermeerderen met de wettelijke rente over de hoofdsom voor de periode van 21 oktober 2020 tot aan de volledige betaling, en aanvullende kosten ten belope van 96,38 BGN voor de betaalde gerechtskosten en de vergoeding van een juridisch raadgever”. Met deze niet voor hoger beroep vatbare beslissing heeft de appelrechter de zaak naar de SRS terugverwezen opdat deze een betalingsbevel uitvaardigt in overeenstemming met die beslissing.

Belangrijkste argumenten van partijen in het hoofdeding

- 9 Verzoekster verzoekt om uitvaardiging van een betalingsbevel op grond van een geldvordering uit een consumentenkredietovereenkomst. Aangezien de betalingsbevelprocedure tot aan de uitvaardiging van het betalingsbevel eenzijdig wordt gevoerd, heeft de schuldenaar, die consument is, geen standpunt ingenomen. De motiveringen die door de bij de zaak betrokken rechterlijke instanties zijn gegeven, lopen gedeeltelijk uiteen, allereerst voor wat betreft de omvang van de consumentenbescherming en meer specifiek wat de wijze betreft waarop de rechter zijn plicht moet vervullen om de gevolgen van oneerlijke bedingen niet te laten voortbestaan.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 10 De feiten van de onderhavige zaak zijn als volgt: aan de orde is een verzoek om een betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 GPK. Naar nationaal recht wordt die procedure tot aan de uitvaardiging van het bevel eenzijdig gevoerd. Het ingediende verzoek strekt tot uitvaardiging van een betalingsbevel (rechterlijke beslissing waarbij de rechter de schuldenaar gelast de door de rechter erkende schuldvorderingen aan de verzoeker te betalen) op grond van schuldvorderingen uit een consumentenkredietovereenkomst. Volgens de verklaringen van alle in de zaak bevoegde rechters kan er redelijkerwijze van worden uitgegaan dat de aanspraken gedeeltelijk gebaseerd zijn op oneerlijke bedingen die het bedrag van de schuldvorderingen uit het krediet hebben verhoogd. Zoals door verzoekster is aangegeven, heeft de schuldenaar (consument) betalingen verricht die onder meer zijn aangewend ter voldoening van schuldvorderingen uit de oneerlijke begingen.
- 11 Indien – zoals de SGS in andere beslissingen heeft aangenomen – de betalingen uit oneerlijke bedingen overeenkomstig artikel 19, lid 6, ZPK zouden moeten worden verrekend met de niet-betaalde componenten van de kredietovereenkomst (hoofdsom en rente), dat wil zeggen dat die betalingen ambtshalve moeten worden verrekend zodra het contractueel beding uit hoofde waarvan de consument betalingen heeft verricht als oneerlijk wordt aangemerkt, is het bij uitvaardiging van het rechterlijk betalingsbevel niet vereist dat door de consument verzet als

bedoeld in artikel 414 GPK wordt aangetekend en/of een beroepsprocedure wordt gevoerd waarin die consument zijn recht op verrekening kan uitoefenen. In dat verband wordt door de verwijzende rechter verwezen naar de punten 1 en 2 van het dictum van het door het Hof in zaak C-243/08 gewezen arrest.

- 12 Volgens de verwijzende rechter is het van belang om vast te stellen of in procedures waarbij de consument geen partij is, de nationale rechter – die wanneer bij bepaalde vermoedens heeft, nagaat of een contractueel beding oneerlijk is en beschikt over de daartoe noodzakelijke juridische en feitelijke gegevens – ertoe gehouden is de uitvoering van het betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 GPK **volledig te weigeren**, dan wel **slechts gedeeltelijk**, namelijk wat het specifieke contractuele beding betreft, en daarbij **ambtshalve rekening** dient te houden met **de gevolgen** van het oneerlijke karakter van het beding, wanneer deze nationale rechter beschikt over informatie over de op dit beding gebaseerde betalingen, en of de nationale rechter gebonden is aan de aanwijzingen van een hogere rechter die, ofschoon hij een contractueel beding als oneerlijk heeft aanmerkt, niettemin een betalingsbevel als bedoeld in artikel 410 GPK uitvoerd en daarmee in wezen voorbijgaat aan bepaalde gevolgen van het oneerlijke karakter van het beding. Dat laatste hangt samen met de waarborg van een daadwerkelijke rechtsbescherming voor consumenten, aangezien het nationale recht de verrekening van schuldvorderingen uitsluitend toestaat bij de uitoefening van een subjectief recht en enkel bij wijze van uitzondering, als bedoeld in artikel 19, lid 6, ZPK. Wanneer artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG de rechter verplicht om in procedures waarbij de schuldenaar geen partij is, een contractueel beding ambtshalve, op grond van een vermoeden van oneerlijkheid, ten aanzien van een consument buiten toepassing te laten, maar hem niet verplicht om de uitvoering van een rechterlijk betalingsbevel in haar geheel te weigeren, maar slechts om dit gedeeltelijk te doen, dient de rechter dan, wanneer blijkt dat de consument uit hoofde van een oneerlijk beding betalingen heeft verricht, ambtshalve rekening houden met de gevolgen van het oneerlijke karakter van het beding, in welk geval naar nationaal recht artikel 19, lid 6, ZPK, juncto artikel 76, lid 2, ZZD overeenkomstig mag worden toegepast, hetgeen in de vergelijkbare, reeds aangehaalde zaken ook daadwerkelijk is gebeurd?
- 13 Het uitleggingsverzoek is ter zake dienend omdat de bestaande rechtspraak van het Hof geen antwoord op de in casu voorgelegde vragen biedt. Uit de bestaande en aangehaalde rechtspraak van het Hof blijkt niet duidelijk of de daarin gegeven uitlegging op deze vragen kan worden toegepast. Om die redenen acht de verwijzende rechter het noodzakelijk het Hof krachtens artikel 267, lid 2, VWEU te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de in casu geformuleerde vragen, en de behandeling van het hoofdgeding te schorsen.